

Голові спеціалізованої
вченої ради Д 17.127.03
Класичного приватного університету
доктору наук з державного управління,
професору В. М. Огаренку

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління,
професора Латиніна Миколи Анатолійовича на дисертацію Литвиновської
Поліни Сергіївни «Управлінські засади державно-приватного партнерства в
інвестиційній діяльності», подану до захисту в спеціалізовану вчену раду
Д 17.127.03 Класичного приватного університету на здобуття наукового
ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю
25.00.02 – механізми державного управління

1. Актуальність теми дисертації, її зв'язок з науковими програмами, темами

Одним з важливим чинників розбудови державності України на сучасному етапі та становлення її як рівноправного партнера на міжнародній арені є державно-приватне партнерство в інвестиційній діяльності. Потужні глобалізаційні процеси у світі зумовили значні трансформації в економічно-суспільному житті країни, стали свосередним підґрунтям виникнення державно-приватного партнерства, що в сучасних умовах є однією з найефективніших форм співробітництва між публічним та приватним секторами. Посилення ролі держави в господарських системах вимагає більш ґрунтовного опрацювання наукових засад державно-приватного партнерства, зокрема у сфері інвестиційної діяльності. З огляду на це, дисертація Литвиновської Поліни Сергіївни є актуальним та перспективним науковим дослідженням – глибоким і логічним за змістом та цілісним і досконалим за якістю виконання, а також має безумовну теоретичну значущість та практичну цінність.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їхня достовірність

Наукові положення, висновки та пропозиції, сформульовані Литвиновською П. С. у дисертації, є чіткими й обґрунтованими, послідовними та логічними, змістовними й аргументованими. Високий ступінь достовірності та переконливості результатів дослідження забезпечується оптимальною дослідницькою методологією; комплексним застосуванням загальнонаукових, спеціальних і статистичних методів дослідження; широтою й різноманітністю опрацьованої джерельної бази, яка охоплює нормативно-правові акти, офіційні публікації міжнародних організацій, наукові праці українських та зарубіжних учених; інтернет-ресурси, що свідчить про глибоке опрацювання проблеми й наукову зрілість дисертантки.

Ґрунтовність наукової праці Литвиновської Поліни Сергіївни підкреслюється можливістю відтворення досвіду з вирішення окресленої проблеми, свідченням чого є три довідки про впровадження результатів дисертаційного дослідження (с. 222–224).

Детальне ознайомлення з текстом дисертації дає підстави стверджувати, що підхід її авторки до розкриття управлінських засад державно-приватного партнерства в інвестиційній діяльності відзначається фундаментальністю, цілісністю і новаторством.

Дисертаційна робота – чітко структурована, характеризується логічністю викладу, якісним оформленням наукового апарату роботи, глибокою продуманістю, збалансованістю текстового та графічного матеріалу й підпорядкована реалізації основних завдань дослідження.

У першому розділі дисертації «Розвиток державно-приватного партнерства як об'єкт державного регулювання» розкрито сутність поняття «державно-приватне партнерство», висвітлено зарубіжний досвід регулювання державно-приватного партнерства в інвестиційній діяльності й визначено перспективи його використання в Україні, окреслено нормативно-

правові засади та принципи реалізації державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційної діяльності.

Дисертантка акцентує увагу на важливості інвестицій в регіональну економіку, спрямованих на розвиток інфраструктури; наголошує на необхідності пошуку шляхів розробки нових інструментів для визначення напрямів стабільного регіонального розвитку (пп. 3.3.).

Поданий на с. 22–39 аналіз поняття «державно-приватне партнерство» й результати вивчення зарубіжного та вітчизняного досвіду ДПП в інвестиційній діяльності (с. 48–67) надав дослідниці змогу сформулювати авторське розуміння державно-приватного партнерства як особливого механізму виконання державних цільових програм, сутність якого полягає в юридично оформленому взаємовигідному конструктивному співробітництві держави та бізнесу на довгостроковій основі з метою реалізації суспільно значущих інвестиційних проектів, що сприяють вирішенню економічних і соціальних завдань національного й регіонального масштабів, які спрямовані на концентрацію зусиль для забезпечення переходу до сталого розвитку країни, на умовах рівноправного розподілу відповідальності, видатків, ризиків, отриманих результатів (с. 68).

У другому розділі «Аналіз державного регулювання державно-приватного партнерства в інвестиційній діяльності в Україні» систематизовано чинники впливу на розвиток державно-приватного партнерства в інвестиційній діяльності в Україні та розглянуто основні показники розвитку державно-приватного порівняно з іншими країнами. Запропоновано авторську дефініцію поняття «державне регулювання інвестиційної діяльності» як комплексний конструкт функціональних компонентів, що забезпечують прогнозування, планування та програмування розвитку національної економіки й окремих її структурних елементів із залученням позабюджетних коштів українських та іноземних інвесторів; розробку й аналіз інвестиційних проектів; державну експертизу державних, міждержавних і регіональних інвестиційних проектів та програм (с. 129).

Вартісним у дослідженні вважаємо виокремлення здобувачкою чинників, що впливають на інвестиційну політику держави та факторів, які перешкоджають управлінню інвестиціями в соціально значущі проекти країни з державних і приватних джерел (традиційна розбіжність планових та фактичних обсягів інвестицій, неузгодженість між наявними й необхідними ресурсами, неефективне управління проектами в умовах невизначеності випадкового й антагоністичного характеру тощо).

Авторка підкреслює, що для поліпшення якості інвестиційної діяльності, механізм державного регулювання інвестиційної діяльності, ґрунтуючись на стратегічних цілях та відповідних принципах, має спиратися на інвестиційну політику держави, основні завдання інвестиційної діяльності та інвестиційну політику суб'єктів інвестування. В дисертації розглянуто методику оцінювання ймовірностей реалізації планових обсягів інвестицій в умовах невизначеності випадкового й антагоністичного характеру, що дає змогу отримати достатньо достовірну інформацію та сприяє вдосконаленню управління реалізацією інвестицій у найважливіші соціально значущі проекти в реальних складних умовах тощо.

Має наукову-методичну цінність визначення дисертанткою пріоритетних напрямів державного регулювання розвитком базових галузей економіки, в яких реалізуються інвестиційні та інноваційні проекти (забезпечення розвитку енергетичної інфраструктури; виробництво альтернативних джерел енергії; видобування вугілля, нафти, газу; будівництво й реконструкція автомобільних доріг загальнодержавного значення в межах міжнародних транспортних коридорів, міжнародних аеропортів і вокзалів, морських портів, інших об'єктів інфраструктури; виробництво сільськогосподарської техніки; виробництво, перероблення та зберігання сільськогосподарської продукції; будівництво житла; реконструкція систем тепло та водопостачання й водовідведення тощо).

У третьому розділі «Шляхи вдосконалення регулювання державно-приватного партнерства в інвестиційній діяльності в Україні на

національному та регіональному рівнях» окреслено перспективи регулювання ДПП в інвестиційній діяльності в Україні; запропоновано концепцію вдосконалення процесу регулювання державно-приватного партнерства в інвестиційній діяльності в Україні на національному та регіональному рівнях, основні положення якої відображено в концептуальній схемі (рис. 3.5, с. 187), за якою можна окреслювати перспективи державно-приватного партнерства в інвестиційній діяльності в Україні на найближче майбутнє. Авторка виокремила основні ідеї концепції вдосконалення процесу державно-приватного партнерства в інвестиційній діяльності: підвищення рівня та якості життя громадян, сталий розвиток країни; вдосконалення ДПП в інвестиційній діяльності з використанням інноваційних технологій; використання перспективного зарубіжного досвіду регулювання ДПП; інвестиційна привабливість країни; сприятливий інвестиційний режим. Здобувачка визначила переваги ДПП в інвестиційній діяльності: посилення менеджменту в реалізації проектів; вплив на формування регуляторної бази ДПП в країні; впровадження інноваційних технологій; підвищення фінансової забезпеченості та якості виконання суспільно значущих проектів; зниження рівня корумпованості; збільшення рівня прозорості ведення бізнесу.

Змістове наповнення третього розділу є емпірично спрямованим. Здобувачкою запропоновано метод прогнозування іноземних інвестицій (заснований на побудові ймовірнісної моделі, що адекватно враховує узагальнені чинники, які перешкоджають інвестуванню) та отримання експериментальних даних про кількість інвестицій у ретроспективному інтервалі часу (2001–2018 рр.) на прикладі Одеської області.

У дисертаційній роботі акцентується увага на необхідності пошуку шляхів розробки нових інструментів для визначення напрямів стабільного регіонального розвитку. У цьому контексті актуалізовано значення наявності інформації про обсяги, прогнозування та стабільність інвестицій (у тому числі іноземних) на перспективу.

У загальних висновках, які є чіткими, логічними й виваженими, викладено основні результати дисертаційного дослідження.

Отже, можна констатувати, що ступінь обґрунтованості результатів дослідження Литвиновської П. С. підтверджується: методологічною й теоретичною обґрунтованістю вихідних положень дослідження; системним аналізом теоретичного матеріалу; виявленням закономірностей та причинно-наслідкових зв'язків між елементами досліджуваної проблеми; широтою й різноманітністю теоретичної бази, послідовністю та логічністю викладу матеріалу, відповідністю одержаних наукових результатів поставленій меті та основним завданням дослідження.

3. Наукова новизна результатів дослідження

Виконана дисертаційна робота може суттєво збагатити теорію державно-приватного партнерства й інвестиційної діяльності в Україні; має теоретичну цінність і практичне значення та свідчить про вміння дослідниці бачити актуальні наукові проблеми й успішно працювати над їхнім вирішенням.

Серед найсуттєвіших наукових результатів, отриманих дисертанткою, слід виокремити такі: 1) запропоновано наукове обґрунтування концепції вдосконалення механізмів регулювання державно-приватного партнерства в інвестиційній діяльності України на національному та регіональному рівнях, яка спирається на теоретико-методологічний, правовий, організаційний, методичний концепти, в межах яких визначено доміпанги інституціонального забезпечення та пріоритетні напрями ДПП в інвестиційних проектах і передбачено створення координаційних регіональних центрів ДПП та регіональних координаційних рад з питань ДПП і врегулювання міжгалузевої взаємодії при реалізації цільових програм на засадах ДПП; 2) удосконалено наукові підходи до державного управління інвестиційними проектами в Україні та вдосконалення державно-приватного партнерства, які спираються на інноваційні технології (зокрема, у сфері

міжгалузевої співпраці, утилізації твердих побутових відходів; модернізації соціальної інфраструктури, впровадження антимонопольних заходів, забезпечення ресурсно-екологічної безпеки держави, реалізації державно-приватного партнерства в сільській місцевості), а також методичні підходи до ідентифікації наслідків прийняття рішень в межах державно-приватного партнерства у сфері інвестиційної діяльності України та систематизації чинників гальмування розвитку державно-приватного партнерства; 3) набули подальшого розвитку методичні рекомендації щодо застосування державно-приватного партнерства в процесі модернізації регіональної політики України та реалізації інвестиційних проєктів на регіональному рівні, які: уточнюють порядок створення координаційних регіональних центрів ДПП і регіональних координаційних рад з питань ДПП; розкривають зміст організаційно-структурних механізмів управління реалізацією цільових програм на основі ДПП регіонального рівня.

Результати дослідження викладено в 13 наукових публікаціях, які додатково відображають здобутки автора, що відповідає встановленим вимогам.

4. Практичне значення результатів дослідження

Значення одержаних результатів дисертаційної роботи для науки з державного управління визначається тим, що обґрунтовані в ній положення та узагальнення використовуються: в діяльності Управління з питань соціально-економічного розвитку та бюджету Запорізької обласної ради, а саме: сформульовані висновки, пропозиції й рекомендації щодо перспектив впровадження та розвитку державно-приватного партнерства в інвестиційній діяльності – при розробці Стратегії регіонального розвитку Запорізької області (довідка про впровадження від 23.09.2020 р. № 2-24/131). Окремі концептуальні позиції щодо державно-приватного партнерства у структурі економіки міста з урахуванням особливостей формування світового і внутрішнього енергетичного ринку та державної політики в енергетичній

галузі, пропозиції щодо заохочення процесу залучення інвестицій у підприємства без збільшення техногенного навантаження на довкілля та розвиток державно-приватного партнерства в контексті інвестиційних проєктів, спрямованих на виконання Стратегічного плану розвитку міста Енергодар до 2027 р. (зокрема, рекомендації щодо регулювання інвестицій в озеленення міста), – використано в процесі модернізації інвестиційної політики м. Енергодара (довідка про впровадження від 23.03.2020 р. № 01-01-29/1346). Теоретичні розробки дисертаційної роботи використовуються в освітньому процесі Класичного приватного університету при викладанні дисципліни «Державне управління», «Державне та регіональне управління» (довідка від 28.11.2021 № 88).

5. Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату

Дисертація та автореферат написані грамотно й оформлені згідно з чинними вимогами. Виклад основних наукових положень, висновків і рекомендацій у роботі – послідовний, логічно завершений, з чіткими формулюваннями; мова тексту дисертації – виразна, лаконічна, відповідає нормам наукового стилю. Зміст автореферату – ідентичний основним положенням дисертації. Наукова робота характеризується належною якістю та глибоким науково-методичним підходом до її виконання.

6. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Позитивно оцінюючи наукове та практичне значення отриманих дисертанткою результатів, вважаємо за необхідне зазначити окремі дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи.

1. На нашу думку, авторську дефініцію поняття «державне регулювання інвестиційної діяльності» доцільно було надати в першому розділі після авторського визначення поняття «державно-приватне партнерство», а не у другому – як це зробила дисертантка (с. 129), оскільки ключові поняття дослідження було розглянуто саме в першому розділі. Окрім

того, авторську дефініцію державного регулювання інвестиційної діяльності потрібно було представити і в авторефераті в межах характеристики першого розділу.

2. У роботі добре висвітлено зарубіжний досвід державно-приватного партнерства на прикладі Великобританії, Німеччини, Італії, США, Канади, Японії тощо (с. 48–67). Проте, на наш погляд, у цьому контексті, з огляду на євроінтеграцію України, доцільно було б більше уваги приділити досвіду державно-приватного партнерства в Чехії, країнах Балтії, Польщі як одному з найближчих (за територіально ознакою) закордонного сусіда України.

3. Вважаємо, що в дисертації варто було б ширше продемонструвати наукову дискусію щодо застосування державно-приватного партнерства в процесі модернізації регіональної політики України та реалізації інвестиційних проектів на регіональному рівні.

4. У третьому розділі дисертаційної роботи авторкою зазначено, що причинами невдач у здійсненні державної підтримки державно-приватного партнерства в інвестиційній діяльності є нестабільність системи регулювання умов інвестиційної діяльності, проте не наводиться статистичних даних на підтвердження цієї тези. На це слід було звернути увагу.

7. Загальний висновок

Зазначені зауваження та побажання не є принциповими, мають дискусійний характер і суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку та значущість наукового дослідження. Вважаємо, що дисертація Литвиновської Поліни Сергіївни на тему «Управлінські засади державно-приватного партнерства в інвестиційній діяльності» є цілісною, завершеною самостійною науковою працею. Роботу виконано на належному рівні, вона відповідає паспорту спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління. Тема дисертації є актуальною, а отримані в ній наукові результати поглиблюють теоретико-методичні засади формування та реалізації державної політики у сфері державно-приватного партнерства в інвестиційній діяльності. Основні результати повною мірою відображено

в опублікованих працях автора. Висновки до розділів та загальні висновки дисертації є достатньо обґрунтованими, а пропозиції мають практичну значущість.

Дисертація виконана на високому теоретичному рівні, викладена науковою мовою, розділи дисертації пов'язані між собою структурно і змістовно, висновки ґрунтуються на результатах проведеного дослідження, які, в свою чергу, є достатньо аргументованими та доказовими.

Враховуючи актуальність, новизну, важливість одержаних дисертанткою наукових результатів, їхню обґрунтованість і достовірність, а також практичну цінність сформульованих положень та висновків, можна стверджувати, що дисертаційна робота «Управлінські засади державно-приватного партнерства в інвестиційній діяльності» відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. №567 а її авторка, Литвиновська Поліна Сергіївна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління, професор,
завідувач кафедри економічної політики та менеджменту
Харківського регіонального інституту
державного управління Національної
академії державного управління
при Президентові України

М.А. Латинін

Підпис засвідчую:

Директор Харківського регіонального інституту
державного управління
Національної академії державного управління
при Президентові України,
д.соц.н., проф.,
заслужений працівник освіти України

Л.О. Бслова